

December (openings)nieuws

Beste leensters en andere belangstellenden,

Een paar nieuwsberichten van de afgelopen maand:

– Utrecht is door Unesco benoemd tot ‘**City of Literature**’ en daarmee de eerste Nederlandse stad met deze prestigieuze titel, wereldwijd de 28e. Het initiatief voor de kandidaatstelling kwam van Het Literatuurhuis (voorheen SLAU). Volgens de initiatiefnemers bruist het literaire leven in Utrecht met een groot scala aan boekhandels, bibliotheken, scholen, universitaire opleidingen en uitgeverijen. Daarnaast kent Utrecht diverse grote literaire evenementen en festivals als de Nacht van de Poëzie en het Internationale Literatuur Festival Utrecht (ILFU). De eerste

openbare bibliotheek stond ook in Utrecht en onze vrouwenbibliotheek is uniek in Nederland. Literair theater Salon Saffier neemt eveneens een unieke plek in. Men vindt het een eervolle pluim op de hoed van Utrecht en vooral ook een startschot voor zowel nieuwe initiatieven als samenwerking met andere steden. Eergisteren werd bekend dat Utrecht er volgend jaar drie bijzondere festivals bij krijgt waaronder Utrecht Literatuurstad Festival.

– Van de Atria-website:

“Het archief van Nederlands meest bekende en prominente feministe **Aletta Jacobs** is erkend als Unesco-erfgoed en in

Unesco Memory of the World opgenomen. Het archief van Aletta Jacobs laat zowel via afbeeldingen als documenten de Nederlandse en internationale strijd voor vrouwenrechten zien. Het archief bevindt zich bij Atria. Via Unesco Memory of the World stimuleert Unesco het behoud en de toegankelijkheid van documentair erfgoed dat authentiek, uniek, onvervangbaar en van

wereldbetekenis is, en daarmee van uitzonderlijke waarde. Het archief van Aletta Jacobs geeft een weerslag van de voortrekkersrol die Aletta Jacobs op veel gebieden vervulde.” Meer

info: <https://www.atria.nl/nl/nieuws/archief-van-aletta-jacobs-erkend-als-werelderfgoed-door-unesco>

Naar aanleiding van de #MeToo campagne hier een paar boeken en links met interviews/bijdragen die minder belicht worden en aandacht verdienen:

– **Ivonne Meeuwsen** schrijft sinds 2013 informatieve en educatieve boeken over seksueel misbruik, problematiek die, zegt ze, niet levenslang is, maar wel levensbreed. Ze heeft veel aandacht besteed aan partners en invloed van seksueel misbruik op intieme relaties, aan dilemma’s in de hulpverlening en aan jeugdzorg. Deze maand verscheen haar boek **Zwangerschap na seksueel misbruik**. Wat is de invloed van seksueel misbruik op de latere zwangerschap? Het boek geeft zowel hulp- en zorgverleners als de zwangere zelf handreikingen om zich optimaal op een zwangerschap voor te bereiden. In haar nieuwsbrief van 31 oktober staan o.a. verwijzingen naar interviews en bijdragen mbt #MeToo: <http://mailchi.mp/244b2397c682/nieuwsbrief-oktober-2017?e=cec8b7e391>

-Van Roxane Gay kwam vorige maand **Honger** uit, met de ondertitel *De geschiedenis van mijn lichaam*. Roxane Gay heeft in de afgelopen jaren openhartige en populaire essays en blogs geschreven over feminisme en het menselijk lichaam. Met dit boek onderzoekt ze haar eigen verleden, waaronder een verkrachting op haar twaalfde door een groep jongens in een boshut. Het vormde een keerpunt in haar leven, ze werd dikker en dikker. Ze betreft de lezer in haar poging om zichzelf beter te begrijpen, om uiteindelijk haar eigen leven te kunnen redden. Met de haar eigen eerlijkheid, kwetsbaarheid en kracht schrijft Roxane Gay over haar lichaam. Het is een confronterend en liefdevol verslag geworden van een groot lijf in een kleine wereld.

- In de Humo van 13 november vond ik een artikel over/met een vrouw die 20 jaar geleden werd verkracht toen ze 16 jaar was. Jaren later heeft ze haar verkrachter geschreven en hem geconfronteerd met zijn daad. Een uitspraak van haar is: "Stilte beschermt je niet. Waar stilte is, kan geweld bloeien." Uiteindelijk zijn ze als slachtoffer en dader samen naar buiten getreden om hun verhaal over misbruik én verzoening te delen. **Our story of rape and reconciliation** is een lezing die ze als TedTalk gegeven hebben: <https://www.youtube.com/watch?v=gyPoqFcvt9w>

Een themakatern van Letter en Geest in Trouw deze maand ging over de Nederlandse slavernijgeschiedenis en het nationaal museum dat Amsterdam graag zou willen. Welke verhalen zouden daar verteld kunnen worden? In de januaribrief meer over 'Slavernij in de letteren'.

Onlangs uitgebrachte titels

- Een nieuwe uitgave bij privédomein is de autobiografie van *Margo Jefferson* **Negroland**. Ze was de dochter van een kinderarts en een modieuze moeder, en groeide op te midden van de hoogopgeleide en welvarende zwarte elite in Chicago in de tijd van de segregatie, in wat zij noemt 'Negroland'. Tegen de achtergrond van beslissende historische gebeurtenissen als de burgerrechtenbeweging, de opkomst van het feminisme en de schijn van een postraciale tijd, brengt Margo Jefferson haar leven in kaart. Het werd getekend door psychologische en morele tegenstellingen in een zwarte middenklasse met ogenschijnlijke privileges.

VPRO-gids

artikel: <https://www.vpro.nl/boeken/artikelen/vpro-gids/2017/november/memoires-uit-negroland.html>

- De Britse *Fay Weldon* (86) heeft een vervolg geschreven op haar beroemde en twee keer verfilmde zwarte komedie *Leven en liefdes van een duivelin*, waarin doorsneevrouw Ruth genadeloos afrekent met haar akelige, overspelige echtgenoot en diens

geliefde. In **Dood van een duivelin** geeft ze een karakteristieke draai aan de tijdgeest in een verhaal over de kleinzoon van de inmiddels 84-jarige Ruth, die het instituut voor Gendergelijkheid runt. Kleinzoon is een zelfverzekerde, mooie twintiger die schijnbaar alles heeft - behalve het juiste geslacht. In interviews met o.a. de Volkskrant, Humo en the Post is Fay Weldon niet mis te verstaan duidelijk over wat ze vindt van het huidige feminisme en #metoo. Ze doet omstreden uitspraken, die ze wel uitlegt, en belicht daarmee een andere kant.

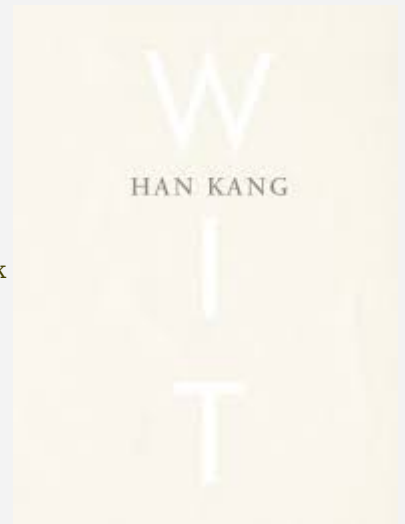

- Van *Justine le Clercq* verscheen **Krimp**, een 2e roman na haar eerder lovend ontvangen boek *De roemlozen*. Het idee voor het boek ontstond in 2014 na de kloppacht op het misdaadduo Enise B. en Antonio van der P. In deze autobiografische roman onderzoekt de schrijfster haar eigen arrestatie in 1989, die zoals de Podium-website vermeldt, uitmondde in een eeuwig durende schuld. Het heeft geresulteerd in een huiveringwekkende zoektocht naar de oorsprong van vrouwelijk geweld. Het verhaal draait om de terugkerende herinneringen, de schuld en woede van Lina die zich voorbereidt op de 80e verjaardag van haar vader. Het Parool schreef erover: "Er staat geen zin te veel. Alles klopt.*****"

- **Wit** is het nieuwste boek van de Zuid-Koreaanse Han Kang. De verteller verblijft met een schrijversbeurs in Warschau, een besneeuwde stad vol tastbare littekens van het geweld uit het verleden. Ze wordt er achtervolgd door het verhaal van haar oudere zus, die slechts twee uur na haar geboorte overleed. Een

gefragmenteerde verkenning van witte dingen is het resultaat - de bakerdoeken, die ook haar doodskleed waren, de melk uit haar moeders borsten die ze niet meer dronk, de blanco pagina waarop de verteller tevergeefs probeert het verhaal te reconstrueren - alles ontvouwt zich in een krachtig, poëtisch distillaat. *Wit* is een ongewoon boek. Het zijn gedachten over een kleur, over de kracht en de kwetsbaarheid van de menselijke geest, en pogingen om nieuw leven te vinden in de as van vernietiging.

- In **Vuile lakens** leggen *Anaïs Ertvelde* en *Heleen Debruyne*

uit dat 'seksuele vrijheid' een illusie is. Lang hebben zij geloofd dat wij westerlingen wel bevrijd moesten zijn gezien alle seks om ons heen, in woord en in beeld, werkelijk vrij in wat we met onze lichamen doen. Tot ze merkten dat hun verlangens toch botsten op de bestaande normen. Normen die goed verborgen zijn, maar daarom des te hardnekkiger. Ze hebben in de geschiedenis, cultuur en wetenschap én in hun eigen ervaringen gezocht naar wat onze lichamen beknot. Deze schatkist aan kennis levert avontuurlijke essays op waarin vele van onze nodeloze schaamtes worden gefileerd.

- Wat hier (en wellicht ook bij Fay Weldon) mogelijk goed bij aansluit is **De**

meisjeskleedkamer waarin de Canadese *Karen Connelly* een paar heilige huisjes op de helling zet. Door het vrouwelijk libido centraal te plaatsen vraagt ze in de eerste plaats hoe seksueel bevrijd we eigenlijk zijn. Eliza Keenan, moeder van twee zoontjes, gelukkig getrouwd bespiedt op een dag een prachtige jonge vrouw in de

meisjeskleedkamer van het zwembad. De relatie die al snel tussen hen ontstaat doorbreekt veel taboes en brengt niet alleen Eliza's eigen veilige bestaan in gevaar, maar ook dat van haar gezin en haar minnares. Maar de lichamelijkeheid is zo alomvattend, zo intiem, zo eerlijk - die kan toch onmogelijk slecht zijn? Uit de Morgen: "Connelly zet een vrouw neer zoals vrouwen zijn: complexe, menselijke paradoxen met een rijk innerlijk leven. Dat is soms irritant, want het belemmert het escapisme waar de lezer allicht op anticipeert, maar tegelijk is het een verademing."

- **Vergeet de meisjes** wordt omschreven als een apart, intrigerend en mysterieus boek van *Alma Mathijsen*, een poëtisch geschreven verhaal over een meer dan gewone vriendschap. Een Amerikaanse journalist reist met enige tegenzin naar West-Friesland om een beroemd schrijfster te interviewen, Iris. Al gauw wordt hij overrompeld door een fascinatie voor de raadselachtige relatie tussen Iris en haar huisgenote Kay. Hij dringt hun leven binnen en observeert de totale toewijding waarmee Kay haar steeds zieker wordende vriendin verzorgt. In hun eigen kleine wereld, tussen de muren van een slaapkamer, zijn de twee vrouwen aan elkaar overgeleverd.

- Oddný Eir won in 2014 de Europese literatuurprijs met **Land van liefde en ruïnes**, nu in het Nederlands vertaald. Net gescheiden maar sinds kort weer verliefd, is ze op zoek naar antwoorden die ze hoopt te vinden in de IJslandse natuur. Hoe creëren we een thuis voor liefde? Waar kwamen haar voorvaders vandaan en hoe probeerden zij in harmonie met de natuur te leven? Hoe

behouden we onze persoonlijke ruimte, maar komen we toch dicht bij de ander? Het is een eerlijk en onderzoekend reisverslag, geschreven in dagboekvorm met aandacht voor intieme details en grote levensvragen. Haar achtergrond: "ik wil graag een soort vrouwelijke oplossing vinden in de maalstroom van onze op mannen gerichte cultuur" en ze heeft zich verdiept in oude geschriften van IJslandse vrouwen.

- In oktober verschenen van *Charlotte Mutsaers* vanwege haar 75e verjaardag twee boeken, **Harnas van Hansaplast** en, iets heel anders, **Het grote Charlotte Mutsaers-kleurboek voor Nooit-volwassenen**. Het eerste is de weerslag van de zoektocht naar haar enige broer, een kluzenaar die te slim en onaangepast was voor deze wereld, en nog één overgebleven vriend had. Bij het leegruimen van zijn huis, dat ook hun ouderlijk huis was, treft Charlotte een volledige chaos aan, maar dat niet alleen, ook tientallen eigenaardige boekjes en een mannetje van Hansaplast. Het boek is een zelfportret geworden, al wordt het waarheidsgehalte ook betwijfeld. Het kleurboek in zekere zin ook, maar dan via haar favoriete tekeningen die ze heeft uitgekozen opdat de lezer zelf aan het kleuren gaat en net als zijzelf (op bepaalde vlakken?) nooit volwassen wordt.

- **Houtrot** is het debuut van *Rinske Hillen* en is geïnspireerd op de waargebeurde geschiedenis van twee grachtenpanden. Het is het verhaal van de bewoners van een pand aan de Keizersgracht, een modern familiedrama, maar ook een filosofische roman over schuld, verraad en familieloyaliteit. In een strak gecomponeerd plot ontrolt zich in drie dagen een puinhoop. Recensies benoemen de sterke scènes en de mooie observaties, de voorspelbaarheid, en ook de 'diepe ziel' en het lezen als een trein.

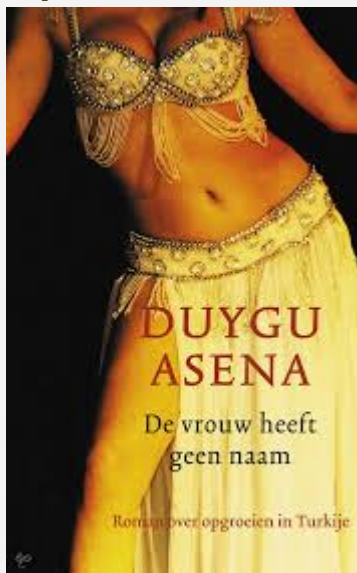
- **De moeder van alle vragen** is een volgend boek van *Rebecca Solnit*. In haar essays stelt ze vragen rond misvattingen in onze cultuur m.b.t. vrouwen, mannen en hun positie t.o.v. elkaar. Het is dit keer niet zozeer haar eigen verhaal maar onderzoeken van en visies over de onderwerpen die ze bespreekt. De titel verwijst naar de vraag die een journalist aan Rebecca Solnit stelde tijdens een lezing: waarom bleef Virginia Woolf kinderloos? Rebecca Solnit vindt dit om meerdere redenen een impertinente vraag die te vaak met oneigenlijke motieven aan vrouwen wordt gesteld. Een illustratief interview: https://www.youtube.com/watch?v=D-Zcw5LNs_U

- In juli 2017 was het precies 200 jaar geleden dat Jane Austen stierf. Nog steeds wordt ze bewonderd en veel gelezen. Ze heeft fanclubs, een museum, romans die worden verfilmd en zelfs een eigen festival. In het rijk geïllustreerde **Jane (Austen) voor iedereen** vertelt *Anke Werker* wie deze Engelse schrijfster was (haar jeugd, schrijversleven, familieleden, mode uit die tijd etc.) en waarom boeken *Pride en prejudice* na 200 jaar nog zo tot de verbeelding spreken. Het geeft een frisse kijk op de beroemde schrijfster waar iedereen wel van heeft gehoord.

Activiteiten in Utrecht en daarbuiten

- Op 1 december is in de Balie een avond over de bekende Turkse schrijfster en feministe **Duygu Asena**. Het is de laatste avond in de serie *Grote Denkers*. Theatermaker en actrice *Nazmiye Oral* en journaliste *Çilay Özdemir* duiken in het leven en werk van Duygu Asena en spreken ze over haar invloed in Turkije. Daarna wordt er gesproken met twee jonge vrouwen, schrijfster *Bregje Hofstede* en *Hadjar Benmiloud*, hoofdredacteur van *Vileine*, over de relevantie van Duygu Asena vandaag de dag in Nederland. Hoe herkenbaar is de dagelijkse strijd voor vrouwen die Asena beschreef in haar boeken voor jonge vrouwen in Nederland? In de vorige nieuwsbrief hebben we de leesclubmiddag over haar boek **De vrouw heeft**

geen naam (26 november) aangekondigd

Meer

info: https://www.debalie.nl/agenda/podium/grote-denkers:-duygu-asena/e_9782800/p_1176
8498/

- Op 7 december presenteert *Carmien Michels* met muziek en acts haar poëziedebuut **We komen van ver** in het Literatuurhuis. Ze won in 2016 het NK Poetry Slam en verzorgde afgelopen september een

spectaculair optreden tijdens de Nacht van de Poëzie. In haar gedichten dringt de vraag zich op hoe ze zich moet verhouden tot anderen, haar ouders, haar alter ego's en de complexe wereld. Haar gedreven gedichten nodigen uit tot maatschappelijke betrokkenheid, maar getuigen ook van onmacht en kritiek op radicaal verzet. Ze bevecht met haar pen elk systeem dat mensen wil knechten.

Meer info: <http://www.hetliteratuurhuis.nl/agenda/963/>

- Op zaterdag 9 december

organiseert Savannah Bay een avond over **feminisme en seksualiteit**. Achtergrond zijn 2 boeken die dit jaar zijn uitgekomen, **Vuile lakens** van Anaïs Ertvelde en Heleen Debruyne (zie hierboven) en **Dolle mythes** van Linda Duits.

Het roept vragen op als: Zijn we zo

vrijgevochten als we denken? Tegen welke (seksuele) norm of cliché lopen we aan in het dagelijks leven? Hoe zouden we

graag zien dat de toekomst eruit ziet? De drie schrijfsters zullen aanwezig zijn en zullen het gesprek aan gaan.

Meer info: http://savannahbay.nl/index.php?agenda_id=348&pageid=7

- Boijmans presenteert het werk van 'Arizona's woestijnkoningin' **Rhonda Zwillinger**. De Amerikaanse (1950) groeide op in New York en maakte begin jaren tachtig furore in de East Village, waar kunstenaars hun werk exposeerden in leegstaande panden en huiskamer-galeriën. Ze pareerde de glitter en glamour van Hollywood met kitscherige sculpturen en installaties vol glimmende kralen en nepedelstenen. Begin jaren negentig verhuisde Zwillinger de stad voor de woestijn in Arizona (vanwege overgevoeligheid voor chemische stoffen). Dit keerpunt legde ze vast met het fotoproject *The Dispossessed*, waarna ze nieuwe manieren vond om zich uit te drukken. In 'het Klaverblad' is nu kunst uit vier van Zwillinger's levensfasen te zien; van het vroege werk tot de monumentale wandsculptuur *Digging Deep*

Meer

info: <https://www.boijmans.nl/tentoonstellingen/rhonda-zwillinger>

p.s. in de espressobar van het Boijmans kleuren tekeningen en teksten van schrijfster Pam Emmerik de muren.

**De komende maand zijn er op verschillende plaatsen meer tentoonstellingen van (veelal minder bekende) vrouwelijke kunstenaars. Ik zal ze kort beschrijven:

- In het Groningermuseum is een expositie over **Alberta Oever** (1772-1854), een van de weinige vrouwelijke 18e eeuwse kunstenaars uit Groningen. **Een vrouw in de kunst** toont ruim 20 schilderijen, aquarellen en tekeningen van haar vaardige hand.

Meer info: <http://www.groningermuseum.nl/content/albarta-ten-oever-1772-1854-eeen-vrouw-de-kunst>

- In kasteel Het Nijenhuis in Heino/Wijhe wordt van **Eva van Kempen** (1976) een nieuwe serie sieraden gepresenteerd op bustes van diverse kunstenaars uit de collectie van museum de Fundatie. Ze zijn veelal gemaakt van 'veilig' ziekenhuisafval, materiaal dat ze had leren kennen toen ze ernstig ziek in het AMC lag.

Ook is er werk van **Françoise Stoop** (1963) die in subtiele kleuren op lohangend jute schildert. Ze heeft zich laten inspireren door zowel het vroege werk als de eenvoud van de latere composities van Piet Mondriaan

Meer info: <https://www.museumdefundatie.nl/nl/eva-van-kempen/> en <https://www.museumdefundatie.nl/nl/franoise-stoop/>

- Het gemeentemuseum Den Haag toont wetenschappelijk ogende video's van **Uta Eisenreich**. Ze gebruikt alledaagse objecten die door rangschikking een andere betekenis krijgen. Geïnspireerd door Mondriaan onderzoekt, met humor, het speelveld tussen abstract en figuratief en de betekenis mogelijkheden ervan.

Meer info: <https://www.gemeentemuseum.nl/nl/tentoonstellingen/uta-eisenreich>

Bibliotheek-nieuws

- De zelfgemaakte scheurkalender van Sanne Bloem is klaar en wordt al verkocht, ook in onze bibliotheek, voor € 15,- of € 20,-!

Op de website <http://zelfgemaaktescheurkalender.nl> vind je allerlei informatie over het maakproces, de bijdragen, verkooppunten etc. Sanne heeft zes van onze 'enorm rijke verzameling recensies' in de scheurkalender opgenomen: *Fuzzie* van Hanna Bervoets (door Hannah Kuipers), *Hier zijn is heerlijk* van Marie Darrieussecq (door Lia Martinali), *Een klein leven* van Hanya Yanagihara door (Kimberly M.), *Lila* van Marilynne Robertson (door Litania de Graaf), de biografie *Andreas Burnier. Metselaar van de wereld* van Elisabeth Lockhorn (door Pien van Leeuwen) en *Briefroman* van Juli Zeh (door Ine van Emmerik). We hadden nog meer recensies klaar liggen, die staan in de wacht voor de volgende keer.

Nieuwe boeken in de bibliotheek

Donker woud van Nicole Krauss, *Grime* van Wytse Versteeg, *Lichte jaren* van Elizabeth Jane Howard, *De regels gelden niet* van Ariel Levy, *Een trouwe vrouw* van Jane Gardam, *Verbannen* van Çiler İlhan, *Glorie* van Patricia Jozef, *Rolien en*

Ralien van Josepha Mendels (nieuwe uitgave), *Wie het mooist valt* van Sara Novic. en *Een schitterend vergeten leven* van Toni Boumans

Nieuwe recensies van deze maand als link bijgevoegd

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2017/11/05/en-we-noemen-hem-door-marjolijn-van-heemstra/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2017/11/07/bijna-familie-door-ena-jansen/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2017/11/13/een-trouwe-vrouw-door-jane-gardam/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2017/11/20/vonkt-door-marije>

[langelaar/](#)

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2017/11/23/i-love-dick-door-chris-kraus/>

De leenbijdrage voor 2018 is opnieuw vastgesteld op € 25,-. Je kunt hiervoor vanaf december 2017 onbeperkt boeken lenen en/of vriendin/vriend van de bibliotheek zijn. Iedereen die boeken leent en/of wil gaan lenen wordt vriendelijk verzocht dit bedrag over te maken op banknummer NL71 INGB 0009 2669 95 ten name van Stichting Es Scent o.v.v naam en 'leenbijdrage 2018'. Meer overmaken om de vrouwenbibliotheek extra te ondersteunen mag natuurlijk altijd. Eenmalig een boek lenen kan ook. De bijdrage hiervoor is € 1,- per boek

Op www.vrouwenbibliotheek.nl is meer informatie over de bibliotheek te vinden, de nieuwsbrief is ook te lezen via onze website.

Naast de aangekondigde openingstijden blijft het altijd mogelijk om op afspraak een bezoek te brengen aan de bibliotheek. U bent van harte welkom.

Marjolein Datema

Utrecht, 26 november 2017